
[2017-58-RE](#)

CAUSA 2017-58-RE

(Collado Mocado c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 510-2017. Recurs d'empara

Sentència de l'11 de juliol del 2018

BOPA núm. 45, del 25 de juliol del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 27 de novembre del 2017, per la representació processal del Sr. Juan Ramon Collado Mocado, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes de l'11 de setembre del 2017 i del 6 de novembre del mateix any, ambdós dictats per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en diversos dels seus vessants, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les resolucions impugnades i que ordeni a la batlle instructora que dicti una nova resolució en què es respecti el principi non bis in idem i, per consegüent, s'acordi l'arxiu d'aquesta causa;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 8 de gener del 2018;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 7 de maig del 2018, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2017-58-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 25 de maig del 2018, per la representació processal del recurrent;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Mitjançant providència del 22 de març del 2016, d'acord amb l'article 40 del Codi de procediment penal, la Batllia va incoar diligències prèvies per determinar un presumpte delictes de blanqueig de diners derivat de la suposada procedència il·lícita dels fons bancaris dipositats a la BPA per part del Sr. Juan Ramon Collado Mocelo.

1.2. El 18 de juliol del 2017, la representació lletrada del Sr. Juan Ramon Collado Mocelo va presentar un escrit en què sol·licitava l'arxiu i el sobreseïment d'aquestes diligències prèvies.

1.3. L'11 de setembre del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute en què decidia no donar lloc a l'arxiu sol·licitat.

1.4. La representació processal del Sr. Juan Ramon Collado Mocelo va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta decisió, per tal com considerava que s'havien vulnerat els drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

1.5. El 6 de novembre del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute en què desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions.

1.6. El 27 de novembre del 2017, la representació processal del Sr. Juan Ramon Collado Mocelo va interposar un recurs d'empara contra els autes anteriorment ressenyats de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en diversos dels seus vessants.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- L'argument principal del recurrent és la vulneració per part de la batlle d'instrucció del principi *non bis in idem*.

- Considera que la Batllia hagués hagut d'aplicar aquest principi i arxivar les diligències prèvies per tal com la resolució del 17 de març del 2017 emesa per la "Procuraduria General de la República" de Mèxic va declarar expressament que, en relació amb els mateixos fets investigats a Andorra i amb els fons dipositats a la BPA, els seus ingressos declarats fiscalment a Mèxic eren lícits, que provenien de les seves activitats econòmiques i professionals i que no tenia cap vinculació amb cap activitat ni organització de tipus criminal.

- Aquesta era la seva petició principal i la batlle instructora no va donar resposta a aquest argument.

- Així mateix, considera que si es pren com a referència la jurisprudència del Tribunal Constitucional, el qual ha reconegut el valor constitucional de la dimensió internacional del principi *non bis in idem*, així com la jurisprudència dels tribunals europeus, cal concloure que les resolucions impugnades no estan fonamentades en Dret.

- Denuncia igualment el fet que la batlle instructora no va donar resposta a la seva demanda

principal: l'arxiu de les diligències prèvies en aplicació del principi *non bis in idem*.

- Sense una resposta, ja sigui positiva, ja sigui negativa, en relació amb aquesta petició, la batlle instructora s'hauria pronunciat *infra petita* i, per tant, hauria vulnerat el dret del justiciable a obtenir de l'autoritat judicial un pronunciament complet sobre les seves pretensions i, en concret, com en aquesta causa, sobre la seva pretensió principal.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les resolucions impugnades i que ordeni a la batlle instructora que dicti una nova resolució en què es respecti el principi *non bis in idem* i, per consegüent, s'acordi l'arxiu d'aquesta causa.

2.2. Argumentació jurídica de la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia

- En primer lloc, la Batllia desestima la vulneració del dret a un procés de durada raonable.

- En aquest cas, la instrucció d'una causa per blanqueig de diners és necessàriament complicada i llarga, ja que implica que nombrosos documents hagin de ser estudiats, analitzats i contrastats; també implica que calgui efectuar peticions de cooperació internacional, la realització de les quals necessita temps.

- Per tant, la Batllia considera que si s'efectua una comparativa en el temps mitjà de resolució de causes similars de blanqueig de diners, després de 18 mesos d'instrucció, l'interval temporal en aquesta causa no és anormal.

- En segon lloc, pel que fa a la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, la Batllia declara que la seva decisió de denegació d'arxiu no era incongruent, ja que donava resposta judicial al *petitum* del recurrent, és a dir, a la petició d'arxiu de la causa; i afegeix que aquesta denegació estava motivada en el fet que les vies d'investigació no havien estat contrastades i encara no s'havia pogut determinar la licitud de les activitats que fonamentaven les operacions investigades; i, que no era arbitrària perquè aquesta decisió de denegació no era ni merament discrecional, ni política, ni personal, ni fora dels mandats del dret.

- Per consegüent, la Batllia conclouia que no s'havia vulnerat el dret fonamental al·legat.

2.3. Argumentació jurídica del Ministeri Fiscal

- Abans de res, el Ministeri Fiscal considera que, d'acord amb les disposicions de l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, aquest recurs d'empara és formalment inadmissible a tràmit, ja que no s'ha esgotat la via ordinària en defensa del dret fonamental al·legat.

- Coincideix amb la batlle instructora en declarar que la pretensió d'arxiu és prematura, ja que no s'han esgotat les vies d'investigació i, en concret, cal confrontar la documental facilitada per les autoritats mexicanes als efectes de resoldre sobre el sobreseïment de la causa o la seva continuació.

- Per consegüent, si la instrucció no està acabada, la batlle instructora no podia acordar-ne l'arxiu i, per tant, aquest recurs d'empara és prematur.

- Seguidament, pel que fa al fons, el Ministeri Fiscal considera que la decisió de la batlle instructora està motivada i està fonamentada en Dret, i que si no es pronuncia en relació amb l'argument del principi *non bis in idem* és perquè, en l'estat actual de la instrucció, la identitat dels fets investigats per la "Procuraduria General de la República" i aquells investigats a Andorra encara no està establerta.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que declari la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La qüestió plantejada en aquest recurs d'empara rau en la manca de fonamentació en Dret de les resolucions impugnades, derivada de l'omissió de la batlle instructora de pronunciar-se en relació amb la demanda principal del recurrent relativa a l'aplicació en aquesta causa del principi *non bis in idem*.

3.2. El principi d'acord amb el qual ningú pot ser condemnat dues vegades (*bis*) per un mateix fet (*idem*) és un principi de justícia, conegut del dret romà i que té per objecte garantir tant l'autoritat de la cosa jutjada com la seguretat de les persones contra l'acció de l'Estat.

3.3. Aquest principi es troba inscrit a l'article 9.1 del Codi penal, el qual disposa que "*No pot sancionar-se penalment més d'una vegada el mateix fet*".

3.4. Aquest principi general va ser reconegut pel Tribunal Constitucional com a un element de la constitucionalitat de la legalitat penal andorrana, en particular en la seva sentència del 15 de juny del 2015, recaiguda en la causa 2015-6-RE. En aquesta sentència, el Tribunal Constitucional va considerar que el Tribunal de Corts havia vulnerat l'article 10.1 de la Constitució pel fet de no abstenir-se de jutjar una causa penal -seguida per un delictes de blanqueig de diners provenint del tràfic de drogues-, la qual ja havia estat jutjada pel Tribunal Penal Federal Suís.

3.5. Mitjançant la sentència del 15 de maig del 2017, recaiguda en la causa 2016-60-RE, el Tribunal Constitucional va afirmar el valor constitucional i la dimensió internacional del principi *non bis in idem*. Això significa que aquest principi no es limita a prohibir que dues jurisdiccions d'un mateix Estat jutgin dues vegades un mateix fet, sinó també que prohibeix a jurisdiccions penals d'Estats diferents jutjar un mateix fet.

3.6. Aquesta dimensió internacional del principi *non bis in idem* està necessàriament implicada per l'article 8.1 del Codi penal andorrà que preveu de manera expressa les excepcions al principi de l'aplicació territorial de la llei penal andorrana, en particular en consideració de les obligacions internacionals del Principat d'Andorra. Ara bé, l'adhesió del Principat al Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals manifesta la confiança mútua dels Estats membres en els seus sistemes jurídics respectius i, en particular, en els seus sistemes de justícia penal; aquesta confiança mútua és el fonament de la dimensió internacional del principi *non bis in idem* en matèria penal.

3.7. Un dels criteris d'aplicació del principi *non bis in idem* és la naturalesa de l'*idem*, és a dir, la naturalesa de la identitat de les causes. De les decisions del Tribunal Europeu dels Drets Humans es

desprèn que l'*idem* que s'ha de tenir en compte és l'*idem factum* i no l'*idem jure*; altrament dit, que la identitat ha de ser la dels fets materials i no la identitat de la qualificació jurídica dels fets.

3.8. En aquesta causa, hi ha un acord del 17 de març del 2017 de la "*Procuraduria General de la República*" de Mèxic que decideix el no exercici de l'acció penal en relació amb els fets traslladats per la part recurrent, per tal com declara expressament que els fets investigats a Andorra i els fons dipositats a la BPA són ingressos declarats fiscalment i, per tant, són lícits per tal com provenen de les seves activitats econòmiques i professionals i que el recurrent no té cap vinculació amb cap activitat ni organització de tipus criminal.

3.9. En aquest cas, no pot invocar-se el principi *non bis in idem* de manera procedent, ja que la decisió esmentada de la "*Procuraduria General de la República*" no es pot considerar com a una decisió judicial definitiva.

3.10. Per consegüent, pel fet de no contestar a la petició del recurrent sobre la identitat de la persona investigada i de la identitat dels fets objecte de la imputació, la Batllia no ha vulnerat els drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Juan Ramon Collado Mocelo, contra els autes de l'11 de setembre del 2017 i del 6 de novembre del mateix any, dictats per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia.

2. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Juan Ramon Collado Mocelo, a la presidenta de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, l'11 de juliol del 2018.

Isidre Molas Batllori
President

Dominique Rousseau
Vicepresident

